

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Semana, a z členov senátu JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Margity Fridovej a JUDr. Zuzany Ďurišovej, v právnej veci žalobcu: **Ing. B.K.**, K.X., N., zast. advokátom, JUDr. T.S., T.X., N. proti žalovanému: **P. – M., s.r.o.**, N.X., N. o zaplatenie 200 000 Sk s prísl., vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 15 Cbs 5/2002, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. mája 2005 č. k. 5 Obo 87/2004-115 v spojení s opravným uznesením z 18. októbra 2005 č. k. 5 Obo 87/2004-137 rozhodol

t a k t o :

Rozsudok odvolacieho súdu spolu s opravným uznesením **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 24.5.2005 č. k. 5 Obo 87/2004-115 v spojení s opravným uznesením zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorým bolo žalobe vyhovené o sumu 95 656 Sk s 15% úrokom z omeškania od 28.11.2002 do zaplatenia tak, že žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol,

že predmetom odvolacieho konania bolo posúdenie, či súd prvého stupňa správne rozhodol, keď žalobcovi priznal sumu 95 656 Sk istiny s 15% úrokom z omeškania, ako nárok na odmenu konateľa spoločnosti, ktorú funkciu vykonával žalobca v spoločnosti žalovaného na základe rozhodnutia valného zhromaždenia spoločnosti žalovaného. Z predložených dôkazov nie je sporné, že žalobca túto funkciu vykonával a taktiež nie je sporné, že písomná zmluva na výkon tejto funkcie, uzavretá medzi žalobcom a žalovaným, nebola. Z vykonaného dokazovania je taktiež zrejmé, že žalobca nepreukázal, že by dohoda o odplate za vykonávanie funkcie konateľa spoločnosti žalovaného, dohodnutá medzi účastníkmi sporu, bola.

Z ustanovenia § 571 Obchodného zákonníka, na základe ktorého konajúci súd žalobe vo výške 95 656 Sk istiny vyhovel, vyplýva, že ak výška odplaty nie je určená v zmluve, je mandant povinný zaplatiť mandátárovi odplatu, ktorá je obvyklá v čase uzavretia zmluvy za činnosť obdobnú činnosti, ktorú mandatár uskutočnil pri zariadení záležitosti. Toto ustanovenie sa zaoberá právom na odplatu vyplývajúceho z mandátnej zmluvy upravenej ustanovením § 566 Obchodného zákonníka.

V konkrétnom prípade v spise je založená manažérska zmluva, uzavretá medzi žalobcom so spoločnosťou P., a.s., N., podľa § 244 Zákonníka práce, ktorá zmluva je pre posúdenie práva žalobcu na odmenu ako konateľa spoločnosti, P.M., s.r.o., bezpredmetná. Zo stanov P. – O., s.r.o., právneho predchodcu P.M. (list č. 72 v spise) je zrejmé, že otázka odmeny konateľa spoločnosti bola riešená v bode 11.9 článku 11 tak, že výšku odmeny konateľovi určuje valné zhromaždenie svojím rozhodnutím. Žalobca žiadny doklad, ktorý by preukazoval, že valné zhromaždenie svojím rozhodnutím žalobcovi, ako konateľovi spoločnosti P.M., s.r.o., odmenu určilo, nepredložil. Zo znenia ustanovenia § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka účinného do 31.12.2001, ktoré sa na daný prípad vzťahuje, nepochybne vyplýva, že vzťah medzi spoločnosťou a členom štatutárneho orgánu, teda v danom prípade medzi žalobcom ako konateľom spoločnosti žalovaného spoločnosťou (žalovaným) sa upravuje primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve, pokiaľ z ich dojednaní so spoločnosťou alebo iných ustanovení tohto zákona upravujúcich ich povinnosti, nevyplýva iné určenie práva povinností. V danom prípade zo stanov spoločnosti žalovaného je zrejmé, že napríklad v otázke práva na odmenu konateľa vyplýva také určenie práv a povinností, že právo na odmenu konateľa spoločnosti je viazané rozhodnutím

valného zhromaždenia.

Odvolačný súd na základe takto posúdeného právneho a skutkového stavu dospel k záveru, že konajúci súd pochybil, keď právo na odmenu konateľa v konkrétnom prípade posudzoval podľa ustanovenia § 571 Obchodného zákonníka bez toho, aby sa zaoberal, či sú splnené podmienky na aplikáciu tohto ustanovenia, v spojení s ustanovením § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka účinného do 31.12.2002. S poukazom na uvedené žalobcovi právo na odmenu za výkon funkcie, ako jedného z konateľov spoločnosti, nevzniklo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov v napadnutej časti rozsudok Krajského súdu v Nitre podľa ustanovenia § 220 ods. 1 zmenil a žalobu zamietol ako právne nedôvodnú v celom rozsahu.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol:

Odvolačný súd v odôvodnení rozsudku na str. 4 uvádza, že zo stanov P. – O., s.r.o. – právneho predchodcu P.M., s.r.o. (list č. 72 v spise) zistil, že otázka odmeny konateľa spoločnosti bola riešená v bode 11.9 článku 11 tak, že výšku odmeny konateľovi určuje valné zhromaždenie svojím rozhodnutím. Na druhej strane súd v závere toho istého odseku uvádza, že v otázke práva na odmenu konateľa spoločnosti zo stanov spoločnosti vyplýva také určenie práv a povinností (?), že právo na odmenu konateľa spoločnosti je viazané rozhodnutím valného zhromaždenia.

Súčasne však konštatuje, že „zo znenia § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka účinného do 31.12.2001“, ktoré sa na daný prípad vzťahuje, nepochybne vyplýva, že vzťah medzi spoločnosťou a členom štatutárneho orgánu (teda v danom prípade medzi žalobcom ako konateľom spoločnosti a žalovaným) sa upravuje primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve, pokiaľ z ich dojednaní so spoločnosťou, alebo iných ustanovení tohto zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností.

Taktiež konštatuje, že žalobca žiaden doklad, ktorý by preukazoval, že valné zhromaždenie svojím rozhodnutím žalobcovi, ako konateľovi spoločnosti P.M., s.r.o. odmenu určilo, nepredložil (čo však v žiadnom smere nie je v rozpore s argumentáciou žalobcu, ktorý svoj právny nárok založil práve na absencii akejkoľvek ústnej, alebo písomnej dohody so spoločnosťou).

Z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé, akou úvahou sa súd pri hodnotení riadil. Z textu odôvodnenia rozhodnutia je možné vyvodiť len úvahu, že absencia rozhodnutia valného zhromaždenia = iné určenie práv a povinností, vyplývajúce z dojednaní so spoločnosťou alebo zo zákona (?). Nie je však zrejmé, o aké dojednanie so spoločnosťou alebo aké zákonné ustanovenie má ísť.

V zmysle ust. § 125 ods. 1 písm. f/ Obchodného zákonníka (účinného do 31.12.2002) patrí do pôsobnosti valného zhromaždenia spoločnosti vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie konateľov.

Podľa § 110 ods. 2 Obchodného zákonníka, spoločenská zmluva môže určiť, že spoločnosť vydá stanovy, ktoré upravujú vnútornú organizáciu spoločnosti a podrobnejšie niektoré záležitosti obsiahnuté v spoločenskej zmluve.

Stanovy však nemôžu prekročiť rámec spoločenskej zmluvy a už vôbec nie rámec zákona.

Zo skutočnosti, že valné zhromaždenie žalovaného nerozhodlo o výške odmeny konateľa, nevyplýva, že sa uznieslo na tom, že výkon funkcie konateľa bude bezodplatný (a ani by takéto rozhodnutie bez ďalšieho nebolo v súlade so zákonom, konkrétne s ust. § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka). Práve na tie prípady, kedy valné zhromaždenie, resp. spoločnosť nevyužije zákonnú možnosť dohodnúť a schváliť odplatu (a jej výšku), resp. bezodplatnosť výkonu funkcie konateľa, sa aplikuje ust. § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka (účinného do 31.12.2002).

Stanovy spoločnosti sú dokumentom spoločnosti, ktorý bližšie upravuje

vzťahy, ktoré nie sú výslovne upravené spoločenskou zmluvou, resp. zakladateľskou listinou. Nad rámec zákonných ustanovení, alebo v rozpore s nimi môže byť tento dokument len v prípade, ak to samotný právny predpis (Obchodný zákonník) pripúšťa. Ustanovenie § 66 ods. 2 Obch. zákonníka je vo vzťahu k požiadavke na existenciu „iného dojednaní“ ustanovením kogentného charakteru v tom zmysle, že jeho účinnosť nemohla byť vylúčená znením stanov spoločnosti.

Ustanovenie stanov spoločnosti nie je možné interpretovať ako „dojednanie medzi štatutárnym orgánom a spoločnosťou“, ani ako „iné ustanovenie zákona“. Ide o právny úkon (v danom prípade jednostranný právny úkon jediného spoločníka), ktorého účastníkom je štatutárny orgán, a preto tento dokument nemá charakter „dojednaní so spoločnosťou“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto smere pochybil aj v tom, že stotožnil dva odlišné výrazy s úplne iným obsahovým významom, a to „výška odmeny“ a „právo na odmenu“.

Žalobcom tvrdené skutočnosti boli v plnom rozsahu preukázané, t.j.:

- žalobca vykonával funkciu konateľa (a preukázal aj obsahovú stránku tejto funkcie, nielen formálnu) u žalovaného;
- medzi žalobcom a žalovaným (ani jeho spoločníkom) neexistovalo žiadne dojednanie (ústna, ani písomná dohoda), či už o doplatnom, ani o bezodplatnom výkone funkcie konateľa;

žalobca preukázal, že odmena (a všetky jej zložky a prémie), ktorú poberal ako zamestnanec v spoločnosti, ktorá bola zakladateľom žalovaného, nezohľadňovala žiadne iné jeho aktivity (a ani nemohla, nakoľko bola dohodnutá časovo pred obdobím, kedy bol menovaný do funkcie konateľa „dcérskej spoločnosti“).

Akceptáciou právneho názoru súdu obsiahnutého v napadnutom rozhodnutí by došlo de facto k legalizácii možnosti vylúčiť aplikáciu ustanovenia § 66 ods. 2 Obch. zákonníka už samotným ustanovením spoločenskej zmluvy (alebo stanov), obsahujúceho právo valného zhromaždenia rozhodovať o vzniku nároku konateľa na odmenu. V takom prípade by bol každý konateľ v otázke samotného nároku

v podstate odkázaný na vôľu spoločnosti - druhej zmluvnej strany (reprezentovanú valným zhromaždením ako najvyšším orgánom spoločnosti) a jeho zmluvná voľnosť v otázke samotného nároku na odmenu by bola bezvýznamná. Spoločnosť má vždy možnosť dohodnúť sa o odmene konateľa (súčasne s aktom menovania, alebo po jeho menovaní), alebo ak k takejto dohode nedôjde, konateľa následne kedykoľvek odvolať.

Dovolanie proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 87/2004 zo dňa 24.5.2005, je v zmysle ust. § 238 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (OSP) prípustné, nakoľko ide o dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 OSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v spojení s opravným uznesením v jeho napadnutej časti, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Medzi účastníkmi nie je sporné, že žalobca počas ním uplatňovaného obdobia vykonával funkciu konateľa obchodnej spoločnosti. Žalovaný mu odmietol odmenu za výkon tejto funkcie vyplatiť, okrem iného aj z dôvodu, že o odmene nerozhodlo valné zhromaždenie a odvolací súd, na rozdiel od súdu prvého stupňa, sa stotožnil s názorom žalovaného.

V stanovách spoločnosti článok 11 bod 11.9 sa uvádza, že výšku odmeny konateľovi určuje valné zhromaždenie svojím rozhodnutím.

Odvolací súd pochybil, ak len na základe citovaného ustanovenia z dôvodu, že valné zhromaždenie o odmene nerozhodlo, žalobcovi odmenu za výkon funkcie

konateľa nepriznal. Z citovaného ustanovenia vyplýva to, že valné zhromaždenie je oprávnené rozhodnúť iba o výške odmeny, pričom je zrejmé, že základ na odmenu je daný, ktorý základ vyplýva z ust. § 571 ods. 1 Obch. zák., keďže je nepochybné, že zmluvou odmena dohodnutá nebola. Teda valné zhromaždenie spoločnosti bolo oprávnené žalobcovi priznať konkrétnu výšku odmeny, avšak zo žiadneho právneho predpisu pre valné zhromaždenie takáto povinnosť nevyplýva. Za tohto stavu, ak valné zhromaždenie svoje právo nevyužije, a to v primeranej lehote (t.j. spravidla do jedného roku), potom výšku odmeny je potrebné určiť spôsobom stanoveným v § 571 Obch. zák. V danom prípade valné zhromaždenie o výške odmeny v primeranej lehote nerozhodlo, a preto správne súd prvého stupňa výšku odmeny určil podľa ust. § 571 ods. 1 Obch. zákonníka.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 1, 2 OSP rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 28. novembra 2007

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu